

2020-09-05

Aktion Räd Vätern kommenterar gruvnäringsens felaktiga information om EU-kommissionens handlingsplan för metaller

Gruvnäringsens branschorganisation Svemin skickar ut felaktig information till media angående EU-kommissionens handlingsplan för att säkra tillgång till kritiska metaller. Svemin försöker drapera sina vilda exploateringsplaner med att det handlar om att rädda klimatet. Inget kan vara mer fel. Den som läser EU-kommissionens handlingsplan ser att den istället innebär att exempelvis ansökan om att anlägga en gruva i Norra Kärr invid Vätterns strand genast bör läggas i papperskorgen.

Helt avgörande för att bevara Vätterns unika ekosystem som näringsfattig och kall klarvattensjö är att den pågående globala uppvärmningen bromsas upp. Det innebär att skyddet av Vättern, både som dricksvattentäkt och naturskyddsområde, är beroende av snabba och effektiva åtgärder mot klimatkrisen. Det gäller inte minst åtgärder i Sverige där vi har mer resurser för omställning än de flesta länder på jorden och där vi för närvarande släpper ut 10 gånger mer koldioxid per person än vad som är hållbart.

Slutsatsen är att alla fossila energikällor måste avvecklas så snabbt som möjligt. Den samlade internationella forskningen säger att koldioxidbudgeten för att klara Parisavtalet och målet att begränsa världens temperaturökning till 1,5 grader tar slut inom sju-åtta år. Även inom EU börjar detta stå klart även om det finns många bakåtsträvande krafter som fördröjer arbetet.

En del av avvecklingen av fossil energi innebär elektrifiering. Då behövs energilagring, bland annat i batterier som kräver olika typer av metaller. Detta har föranlett EU-kommissionen att ta fram en handlingsplan för att säkra tillgången på kritiska råmaterial, till exempel jordartsmetaller, litium och kobolt.

Gruvindustrins branschorganisation Svemin hoppar nu genast fram och säger att hälften av alla metaller EU behöver för elbilar, militär utrustning och rymdprojekt finns i Sverige.

Ur Svemins [pressmeddelande](#):

"Hälften av Europas mest kritiska metaller och mineral finns i den svenska berggrunden. Det står klart när EU på torsdagen släppte en rad åtgärder för att öka självförsörjningsgraden av kritiska råmaterial sätts sökarljuset på Sverige, som redan idag är Europas mesta gruvnation.

- Den svenska gruvindustrin är redo för att kunna möta efterfrågan från EU, men nu måste Sveriges politiker ta ansvar för att radikalt effektivisera tillståndsprocesserna för gruvnäringen, säger Maria Sunér Fleming, vd Svemin."

För "att klara klimatet" ska Sveriges jordskorpa brytas upp enligt Svemin och det ska gå snabbt och utan omsorgsfull miljöprövning.

Situationen kommer att utnyttjas av diverse **klimatförnekare** för att skapa splittring inom politiken och inom miljörörelsen. Budskapet från dessa vetenskapskeptiker kommer att vara: fortsätt att köra din diesebil så undviker du gruvnäringens hot mot din hembygd!

Låt oss inte gå på denna bluff! Varken från gruvkramarna eller från klimatförnekarna.

För det första är inte [EU-kommissionens handlingsplan](#) så enögd som Svemin påstår. EU ska enligt kommissionen:

- "diversifiera utbudet från både primära och sekundära källor och förbättra resurseffektivitet och återvinning/kretslopp, samtidigt som man främjar ansvarsfulla inköp över hela världen."
- "övergå från ett högt beroende [av Kina] till diversifierad, hållbar och socialt ansvarsfulla inköp [från tredjeländer, dvs. länder utanför EU], återvinning/kretslopp och innovation".

Det handlar alltså inte om att snabbt börja gräva upp hela Sverige. Tvärtom trycker EU-kommissionen på att det ska skapas en **hållbar** och socialt **ansvarsfull** verksamhet med en kraftig inriktning på **resurseffektivitet** och **återvinning**, så kallad cirkulär ekonomi.

EU-kommissionen skriver:

"Handlingsplanen för kritiska råvaror syftar till att:

- utveckla motståndskraftiga värdekedjor för EU: s industriella ekosystem;
- **minska beroendet av primära kritiska råvaror [gruvor] genom cirkulär användning av resurser, hållbara produkter och innovation;**
- stärka inhemska råvaruinköp i EU;
- diversifiera inköp från tredjeländer och avlägsna snedvridningar av den internationella handeln, med full respekt för EU: s internationella skyldigheter."

För det andra har Sverige särskilt goda förutsättningar att minska beroendet av primär brytning av orörd berggrund. Stora mängder gruvavfall ligger och väntar på upparbetning. Både soptippar och marken under städerna kan hålla högre halt av många eftertraktade metaller än den svenska berggrunden. Återvinning av batterimetaller från det allt större flödet av elektronikavfall har knappast påbörjats. Denna inriktning på återvinning, som alltså nu kan göras med fullt stöd av EU, skapar dessutom betydligt fler meningsfulla arbeten än den robotiserade och automatiserade

gruvnäringen. Återvinningsstrategin har också förutsättningar att snabbt öka tillgången på åtråvärda metaller, vilket inte öppnandet av nya gruvor kommer att klara. Återvinning är dessutom mer energieffektiv och koldioxidsnål än gruvbrytning.

För det tredje finns flera andra möjligheter att lagra energi än konventionella metallkrävande batterier. Ju svårare det är att på ohållbara sätt skövla naturen, desto snabbare utvecklas miljövänliga batterialternativ. **Gruvmotståndet är därför en av de viktigaste krafterna för att snabba på innovationerna.** Storskalig lagring av el från vind och sol i vätgas är till exempel en teknik som utvecklas snabbt.

Och riksdagspolitiker: Lyssna inte på det destruktiva budskapet från Svemin. Det är inte nödvändigt att försämma och försvaga miljöprövningsprocessen. Om det sker kommer legitimiteten i besluten att skadas och det kommer att skapa ännu större konflikter. Därmed försinkas omställningen. Ställ istället krav på gruvbolagen att från början lämna in fullständiga, certifierat opartiska och vetenskapligt grundade ansökningshandlingar. Det kommer att underlätta för alla inblandade.

Tidsbegränsa även bolagens rätt att dra ut på svar och redovisning av kompletteringskrav. När det gäller det kanadensiska gruvbolagets planer på att exploatera Norra Kärr beror den utdragna processen framförallt på bolagets skandalöst dåliga ansökningshandlingar och saktfärdigheten att svara på myndigheternas krav. Bara nu senast har det tagit nästan ett halvår för bolaget att skicka in minnesanteckningar från det senaste samrådet med länsstyrelsen i Östergötland! (Mötet ägde rum den 27 januari 2020 och minnesanteckningarna diariefördes hos länsstyrelsen först den 6 juli 2020.)

Sammanfattningsvis:

- Att i första hand satsa på öppnandet av en gruva i Norra Kärr, norr om Gränna alldeles inte Vättern, strider mot EU-kommissionens nya handlingsplan. Det är varken hållbart eller socialt ansvarsfullt att öppna en gruva uppströms en stor och viktig dricksvattentäkt.
- Om EU-kommissionens handlingsplan ska tas på allvar måste Sverige snabbt och kraftfullt satsa på återvinning och utnyttjande av de stora mängderna befintligt gruvavfall.
- Grön omställning och elektrifiering är helt nödvändig för att rädda miljön och den biologiska mångfalden. Vi ska inte låta oss luras av gruvnäringen eller klimatförnekarna. Valet står inte mellan att strunta i klimatkrisen eller att strunta i dricksvattnet. Avvecklingen av fossil energi går snabbare genom att satsa på återvinning och cirkulär ekonomi istället för att starta nya gruvor.
- Miljötillståndsprocessen kan bara bli effektiv om den har hög vetenskaplig kvalitet och bolagens tvingas leverera bra och korrekta ansökningshandlingar. Bolagen ska inte heller tillåtas att dra ut på svar angående kompletteringar i månader och år. Stoppa försöken att slarva iväg ohållbara tillstånd!

Aktion Rädda Vättern

2020-09-05